

ชื่อเรื่อง	การมีส่วนร่วมบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของเกษตรกรในพื้นที่ ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
ชื่อผู้เขียน	นางสาวกรรณิการ์ ปาลี
ชื่อปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาทรัพยากรชุมชน และสิ่งแวดล้อม
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์นครศ รังควัด

บทคัดย่อ

การศึกษา การมีส่วนร่วมบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร 2) การมีส่วนร่วมบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของเกษตรกร และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม กับการมีส่วนร่วมบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของเกษตรกร ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จากกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรในพื้นที่ ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 294 ราย ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างง่าย (simple random sampling) ตามแบบของ Yamane โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการประมวลผลข้อมูลด้วยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ยประมาณ 52 ปี ผู้ให้ข้อมูลมีอายุน้อยที่สุดคือ 35 ปี และผู้ให้ข้อมูลที่มีอายุมากที่สุดคือ 68 ปี จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาภาคบังคับ ทำไร่/ทำสวนเป็นอาชีพหลัก และประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพรอง มีรายได้จากการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมเฉลี่ย 73,912.24 บาทต่อปี มีรายได้นอกภาคการเกษตรมีรายได้เฉลี่ย 61,078.86 บาทต่อปี และมีรายได้รวมเฉลี่ย 110,268.71 บาทต่อปี ใช้เงินทุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในการทำการเกษตร มีเอกสารสิทธิ์เป็นโฉนด โดยมีจำนวนพื้นที่ถือครองเฉลี่ยประมาณ 4 ไร่ และมีขนาดพื้นที่ทำการเกษตร เฉลี่ยประมาณ 6 ไร่เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร กลุ่มออมทรัพย์ และกองทุนหมู่บ้าน และเกือบทั้งหมดเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ มีประสบการณ์ในการฝึกอบรมเฉลี่ย 4.53 ครั้งต่อปี ผู้ให้ข้อมูลมากกว่าครึ่งหนึ่งใช้ประโยชน์จากแม่น้ำ คู คลองในกิจกรรมการเกษตร ใช้น้ำประปาหมู่บ้านในการอุปโภคบริโภค ใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำ และน้ำฝน ในการทำการเกษตร ชุมชนมีการจัดสรรน้ำโดยการส่งน้ำแบบหมุนเวียนหรือตามรอบเวร มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้น้ำเพื่อการเกษตรเกี่ยวกับระบบการจ่ายน้ำที่ไม่ดี ผู้ให้

ข้อมูลเกือบสองในสามระบุว่าพื้นที่ได้รับน้ำเพียงพอ และระบุว่ารูปแบบการจัดส่งน้ำจากแหล่งน้ำไปยังพื้นที่ทำการเกษตรกรรมที่เหมาะสมคือคลองส่งน้ำ

ผู้ให้ข้อมูลการมีส่วนร่วมบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยรวมอยู่ในระดับเป็นประจำ โดยมีส่วนร่วมในระดับเป็นประจำ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีส่วนร่วมในระดับเป็นประจำในประเด็น 1) ด้านการติดตามและประเมินผล 2) ด้านการดำเนินกิจกรรม และ 3) ด้านการให้การสนับสนุน และมีส่วนร่วมในระดับบ่อยครั้งในประเด็นด้านระดมความคิดและตัดสินใจ ตามลำดับ

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม กับการมีส่วนร่วมบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของผู้ให้ข้อมูล พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ลักษณะการถือครองที่ดิน ขนาดพื้นที่ถือครอง การเข้าร่วมฝึกอบรม และการได้รับแหล่งน้ำในพื้นที่ ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับการมีส่วนร่วมบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของเกษตรกร.

Title	Farmers' Participation on Water Resource Management in On-Tai sub-district Sankamphaeng District, Chiangmai
Author	Miss Kannikar Palee
Degree of	Master of Arts in Community Resource and Environment Development
Advisory Committee Chairperson	Associate Professor Nakarate Rungkawat

ABSTRACT

The objectives of this study were to explore: 1) water resource management for agriculture by farmers; 2) appropriate pattern of the water resource management for agriculture; and 3) factors associated with the participation of farmers in On-Tai sub-district Sankamphaeng district for water resource management. Interview schedule was used for data collection administered with 294 farmer obtained by simple random sampling. Obtained data were analyzed by using the Statistical Package.

Findings showed that most of the informants were male with an average age of 52 years. The youngest and oldest were 35 and 68 years old. respectively. Most of the informants had completed compulsory education and their primary and secondary occupations were plantation and poultry raising. The average annual income from non-agricultural sector was 61,078.86 baht while the total income was 110,268.71 baht. The informants got capital from the Bank of Agriculture and Agricultural Cooperatives (BAAC) using title deed as collateral. The average land holding was 4 rai (1.58 acres) while average land for agriculture was 6 rai (2.37 acres). They were members of groups such as farmer group, savings group and village fund. Almost all of the informants were members of water users group. On average, they had training experience for 4.49 times per year. More than one-half of the informants utilized rivers, canals or ditches for farming activities and used village tap water for their household consumption. They relied on rain and water from reservoir for agriculture. Their community had circulating or allocation water system. However, it was found to have a poor water allocation system. Almost two-thirds of the informants indicated that they received sufficient water supply. Also they stated that the suitable water allocation system for agricultural areas was through irrigation canals.

The informants regularly participated in the following water resource management :1) monitoring and assessment; 2) activities on water resource management; and 3) support on water resource management.

It was found that there was no statistically significant relationship between the level of participation in water source management of the informants and their socio-economic characteristics : sex, age, education attainment, occupation, income, type of land holding, size of land holding, training experience and their water sources.